

DIREKTIVA 2003/55/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 26. lipnja 2003.

o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina i ukidanju Direktive 98/30/EZ

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 47., stavak 2., članak 55. i članak 95.,

uzimajući u obzir prijedloge Komisije ¹,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora ²,

nakon savjetovanja s Odborom regija,

djelujući u skladu s postupkom utvrđenim u članku 251. Ugovora ³,

budući da:

(1) je Direktiva 98/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina ⁴ učinila značajan doprinos stvaranju unutarnjeg tržišta plina.

(2) iskustva u provedbi ove Direktive pokazuju koristi koje mogu proizaći iz unutarnjeg tržišta plinom u smislu dobitaka uslijed povećanja učinkovitosti, smanjenja cijena, višeg standarda usluga i poboljšanja konkurentnosti. Međutim, ostaju značajni nedostaci i mogućnosti za poboljšanje funkcioniranja tržišta, a naročito su potrebne konkretne odredbe za osiguranje iste razine prostora za djelovanje i smanjenje rizika od tržišne dominacije i pljačkaškog ponašanja, osiguranje nediskriminirajućih tarifa prijenosa i distribucije kroz pristup mreži na osnovu tarifa objavljenih prije njihovog stupanja na snagu, i osiguranje zaštite prava malih i ugroženih kupaca.

(3) je na sastanku u Lisabonu 23. i 24. ožujka 2000. Europsko vijeće pozvalo na brzo izvršenje radova na dovršenju unutarnjeg tržišta za sektore električne energije i plina i ubrzavanje liberalizacije tih sektora u cilju postizanja potpunog djelovanja unutarnjeg tržišta. Europski parlament, u svojoj Rezoluciji od 6. srpnja 2000. o drugom izvještaju Komisije o stanju liberalizacije tržišta energije, zatražio je da Komisija prihvati detaljni vremenski raspored postizanja precizno definiranih ciljeva u svrhu postupnog, ali potpunog liberaliziranja tržišta energije.

¹ SL C 240 E, 28. kolovoza 2001., str. 60 i SL C 227 E, 24. rujna 2002, str. 393.

² SL C 36, 8. veljače 2002, str. 10.

³ Mišljenje Europskog parlamenta od 13. ožujka 2002. (SL C 47 E, 27. veljače 2003, str. 367), Zajedničko stajalište Vijeća od 3. veljače 2003. (SL C 50 E, 4. ožujka 2003., str. 36) i Odluka Europskog parlamenta od 4. lipnja 2003. (još nije objavljena u Službenom listu).

⁴ SL L 204, 21. srpnja 1998., str. 1.

(4) su slobode koje Ugovor jamči građanima EU — slobodno kretanje roba, usluga i poslovnog nastana — moguće samo na posve otvorenom tržištu koje svim potrošačima omogućava slobodan izbor dobavljača a svim dobavljačima slobodnu opskrbu njihovih kupaca.

(5) s obzirom na previđeno povećanje ovisnosti o potrošnji prirodnog plina treba razmotriti inicijative i mjere za poticanje recipročnih aranžmana za pristup mrežama trećih zemalja i tržišnu integraciju.

(6) se glavne prepreke pri ostvarenju unutarnjeg tržišta koje će u potpunosti funkcionirati i na kome će vladati tržišno natjecanje odnose, između ostalog, na pitanja pristupa mreži, pristupa skladištenju, pitanja tarifiranja, međusobno funkcioniranje sustava i različite stupnjeve otvaranja tržišta država članica.

(7) za djelovanje tržišnog natjecanja pristup mreži mora biti nediskriminirajući, transparentan i imati pravično određene cijene.

(8) je za dovršenje unutarnjeg tržišta plina od najveće je važnosti pristup mreži operatora prijenosnog i distribucijskog sustava. Operator prijenosnog ili distribucijskog sustava može se sastojati od jednog ili više poduzeća.

(9) u slučaju poduzeća za plin koje se bavi aktivnostima prijenosa, distribucije, skladištenja ili ukapljenog prirodnog plina (LNG) i koje je po svom pravnom obliku odvojeno od onih poduzeća koja se bave aktivnostima proizvodnje i/ili opskrbe, određeni operatori sustava mogu biti isto poduzeće koje posjeduje infrastrukturu.

(10) je primjereno radi osiguranja učinkovitog i nediskriminirajućeg pristupa mreži da prijenosnim i distribucijskim sustavima upravljaju pravno odvojene pravne osobe ako postoje vertikalno integrirana poduzeća. Komisija treba procijeniti mjere ekvivalentnog učinka, koje su razvile države članice kako bi postigle cilj ovog zahtjeva i, ako je potrebno, dati prijedloge za izmjene i dopune ove Direktive.

Također je primjereno da operatori prijenosnog i distribucijskog sustava imaju stvarna prava odlučivanja o sredstvima potrebnim za održavanje, upravljanje i razvoj mreža kada dotična sredstva posjeduju i njima upravljaju vertikalno integrirana poduzeća.

Međutim, potrebno je praviti razliku između takvog pravnog odvajanja i razdvajanja vlasništva. Pravno odvajanje ne podrazumijeva niti promjenu vlasništva nad sredstvima i ništa ne sprječava primjenu sličnih ili identičnih uvjeta zapošljavanja po vertikalno integriranim poduzećima kao cjelini. Međutim, treba osigurati nediskriminirajući proces odlučivanja kroz organizacijske mjere koje se odnose na nezavisnost osoba koje su odgovorne za odlučivanje.

(11) kako bi se izbjeglo nametanje neproporcionalnog financijskog i administrativnog opterećenja malim kompanijama za distribuciju, države članice moraju biti u stanju, ako je potrebno, izuzeti takve kompanije od zahtjeva za pravnim razdvajanjem distribucije.

(12) države članice i, ako je to potrebno, nacionalna regulatorna tijela, trebaju raditi u smjeru ujednačenijih uvjeta i istog stupnja povlaštenosti za cijelo unutarnje tržište, kako bi poduzeću za plin osnovanom u nekoj državi članici olakšale zaključenje ugovora o opskrbi plinom povlaštenih kupaca u drugoj državi članici. (13) je postojanje učinkovite regulacije, koju provodi jedno ili više nacionalnih regulatornih tijela, važan faktor u jamčenju nediskriminirajućeg pristupa mreži. Države članice određuju funkcije, nadležnosti i upravne ovlasti regulatornih tijela. Važno je da regulatorna tijela u svim državama članicama dijele isti

minimum nadležnosti. Ta tijela trebaju imati u svojoj nadležnosti utvrđivanje ili odobravanje tarifa, ili barem metodologija po kojima se obračunavaju tarife prijenosa i distribucije i tarife za pristup objektima za ukapljeni prirodni plin (LNG). Kako bi se izbjegla nesigurnost i skupi i dugotrajni sporovi, te tarife treba objaviti prije njihovog stupanja na snagu.

(14) je komisija izrazila svoju namjeru da osnuje Europsku grupu regulatora električne energije i plina koja će predstavljati prikladni savjetodovani mehanizam za poticanje suradnje i koordinaciju nacionalnih regulatornih tijela, kako bi promicala razvoj unutarnjeg tržišta električne energije i plina i doprinijela dosljednoj primjeni u svim državama članicama odredaba navedenih u ovoj Direktivi i Direktivi 2003/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta električnom energijom ¹ i u Uredbi (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima pristupa mreži za prekogranične razmjene električne energije ².

(15) su potrebni nediskriminirajući mehanizmi za uravnoteženje koji odražavaju troškove kako bi se osigurao učinkovit pristup svim sudionicima na tržištu, uključujući i novopridošle. Čim tržište plina postane dovoljno likvidno, to treba postići uspostavom transparentnih tržišnih mehanizama za opskrbu i kupnju plina potrebnog u okviru zahtjeva koje postavlja uravnoteženje. U nedostatku takvog likvidnog tržišta, nacionalna regulatorna tijela trebaju igrati aktivnu ulogu kako bi osigurala da tarife za usluge uravnoteženja nisu diskriminirajuće i da odražavaju troškove. Istodobno treba osigurati odgovarajuće poticaje da bi se uravnotežio unos i izlaz plina i da ne bi ugrozio sustav.

(16) nacionalna regulatorna tijela trebaju biti u stanju utvrđivati ili odobravati tarife ili metodologije koje su podloga za izračun tarifa, na temelju prijedloga operatora prijenosnog sustava ili jednog ili više operatora distribucijskog sustava ili operatora sustava LNG, ili na temelju prijedloga dogovorenog među tim operatorima i korisnicima mreže. U izvođenju ovih zadataka, nacionalna regulatorna tijela trebaju osigurati nediskriminirajuće tarife za prijenos i distribuciju koje će odražavati troškove i koje će voditi računa o dugoročnim, marginalnim i izbjegnutim troškovima mreže kroz mjere upravljanja potražnjom.

(17) koristi koje proizlaze iz unutarnjeg tržišta trebaju što je moguće prije biti na raspolaganju cjelokupnoj industriji i trgovini Zajednice, uključujući mala i srednja poduzeća, i svim građanima Zajednice iz razloga pravičnosti, konkurentnosti i, indirektno, kako bi se stvorila zaposlenost kao rezultat koristi od povećanja učinkovitosti koje će uživati poduzeća.

(18) se kupcima plina mora omogućiti slobodno birati svog dobavljača. Ipak treba prihvatiti fazni pristup u završavanju unutarnjeg tržišta plina koji će biti povezan sa specifičnim krajnjim rokom kako bi se industriji omogućilo da se prilagodi i osigura funkcioniranje adekvatnih mjera i sustava za zaštitu interesa kupaca i osigura da oni imaju stvarano i djelotvorno pravo izbora svog dobavljača.

(19) bi postupno otvaranje tržišta prema punom tržišnom natjecanju trebalo što je prije moguće ukloniti razlike među državama članicama. Treba osigurati transparentnost i sigurnost provedbe ove Direktive.

(20) Direktiva 98/30/EC doprinosi pristupu skladištenja kao dijela plinskog sustava. U svjetlu iskustava stečenih u provedbi unutarnjeg tržišta, treba poduzeti dodatne mjere kako bi se pojasnile odredbe za pristup uslugama skladištenja i dodatnim uslugama.

¹ Vidi str. 37 ovog Službenog lista.

² Vidi str. 1 ovog Službenog lista.

(21) su skladišni objekti bitna sredstva, između ostalog, za izvođenje obveza javnih usluga kao što su sigurnost opskrbe. Ovo ne treba dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja ili diskriminacije u pristupu skladištenju.

(22) treba poduzeti daljnje mjere kako bi se osigurale transparentne i nediskriminirajuće tarife za pristup transportu. Te tarife se trebaju primjenjivati na sve korisnike bez diskriminacije. Ako neki skladišni objekt, količina plina u plinovodu ili pomoćna usluga funkcioniraju na tržištu s dovoljno velikim tržišnim natjecanjem, pristup bi mogao biti dozvoljen na temelju transparentnih i nediskriminirajućih tržišnih mehanizama.

(23) u interesu sigurnosti opskrbe u pojedinačnim državama članicama treba nadzirati ravnotežu ponude/potražnje, a nakon tog nadzora treba uslijediti izvještaj o situaciji na razini Zajednice, uz uzimanje u obzir kapaciteta interkonekcije između područja. Takav nadzor treba izvoditi dovoljno rano kako bi se omogućilo poduzimanje odgovarajućih mjera ukoliko je sigurnost opskrbe ugrožena. Izgradnja i održavanje potrebne mrežne infrastrukture, uključujući i kapacitet interkonekcije, trebaju doprinijeti osiguranju stabilne opskrbe plinom.

(24) države članice trebaju osigurati da, uzimajući u obzir zahtjeve u pogledu potrebne kvalitete, bioplin i plin iz biomase ili drugi tipovi plina imaju nediskriminirajući pristup plinskom sustavu, pod uvjetom da taj pristup bude stalno usklađen s relevantnim tehničkim pravilima i sigurnosnim standardima. Ta pravila i standardi trebaju osigurati da se plinovi mogu tehnički i sigurno ubacivati i transportirati kroz sustav za prirodni plin, a također se trebaju baviti kemijskim karakteristikama tih plinova.

(25) će dugoročni ugovori i dalje biti značajan dio opskrbe plinom država članica, i da treba ih održavati kao opciju za poduzeća za opskrbu plinom u mjeri u kojoj oni ne podrivaju ciljeve ove Direktive i sukladni su s Ugovorom, uključujući i pravila tržišnog natjecanja. Stoga je potrebno računati s njima kod planiranja kapaciteta za opskrbu i transport poduzeća za plin.

(26) s ciljem osiguranja održavanja visokih standarda javnih usluga u Zajednici, o mjerama koje države članice poduzimaju za postizanje tih ciljeva treba redovito obavještavati Komisiju. Komisija treba redovito objavljivati izvještaj u kome će analizirati mjere poduzete na nacionalnoj razini za postizanje ciljeva javnih usluga i uspoređivati njihovu učinkovitost u cilju davanja preporuka o mjerama koje treba poduzeti na nacionalnoj razini za postizanje visokih standarda javnih usluga.

Države članice trebaju osigurati da kada su spojeni na plinski sustav, kupci budu informirani o njihovim pravima da budu opskrbljeni prirodnim plinom određene kvalitete po razumnim cijenama. Mjere koje države članice poduzimaju za zaštitu krajnjih kupaca mogu se razlikovati prema domaćinstvima i malim i srednjim poduzećima.

(27) je poštivanje zahtjeva na javne usluge temeljni zahtjev ove Direktive i da je važno da se zajednički minimalni standardi koje poštuju sve države članice utvrde u ovoj Direktivi, a koji vode računa o ciljevima zaštite potrošača, sigurnosti opskrbe, zaštiti okoliša i istovjetnim razinama tržišnog natjecanja u svim državama članicama. Važno je da se zahtjevi na javne usluge mogu tumačiti na nacionalnoj osnovi uzimajući u obzir nacionalne okolnosti i uz uvjet poštivanja prava Zajednice.

(28) mjere koje provode države članice za postizanje ciljeva socijalne i gospodarske kohezije mogu osobito uključivati davanje primjerenih gospodarskih poticaja koristeći po potrebi sva nacionalna sredstva i sredstva Zajednice. Ta sredstva mogu uključivati mehanizme financijskih obveza kako bi se zajamčilo potrebno ulaganje.

(29) u mjeri u kojoj mjere koje države članice poduzimaju za ispunjenje obaveza davanja javnih usluga predstavljaju državnu potporu prema članku 87., stavku 1. Ugovora, postoji obaveza u skladu s člankom 88., stavkom 3 Ugovora da se o njima obavijesti Komisija.

(30) države članice ne mogu u dovoljnoj mjeri postići cilj predložene akcije, naime stvaranje u potpunosti funkcionirajućeg unutarnjeg tržišta plina na kome prevladava pošteno tržišno natjecanje i da se on stoga može zbog obima i učinaka akcije bolje postići na razini Zajednice, Zajednica može usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti i proporcionalnosti kako je navedeno u članku 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti, kako je navedeno u tom članku, ova Direktiva ne ide dalje od onoga što je potrebno kako bi se postigao taj cilj.

(31) u svjetlu iskustava stečenih primjenom Direktive Vijeća 91/296/EEZ od 31. svibnja 1991. o prolazu prirodnog plina kroz mreže ¹, treba poduzeti mjere kako bi se osigurao ujednačen i nediskriminirajući pristup režimima prijenosa, uključujući i prekogranične tokove plina među državama članicama. Za osiguranje ujednačenosti tretmana pristupa plinskim mrežama, također i u slučaju prolaza, tu Direktivu treba ukinuti ne dirajući u kontinuitet ugovora zaključenih prema rečenoj Direktivi. Ukidanje Direktive 91/296/EEZ ne treba spriječiti zaključivanje dugoročnih ugovora u budućnosti.

(32) je poželjno, s obzirom na obim izmjena i dopuna Direktive 98/30/EZ, da se zbog jasnoće i racionalizacije dotične odredbe prerade.

(33) Ova Direktiva poštuje temeljna prava i načela koja su priznata osobito Poveljom o temeljnim pravima Europske Unije.

(34) Mjere potrebne za provedbu ove Direktive trebaju se usvojiti u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. kojom se utvrđuju postupci za izvršavanje provedbenih ovlasti koje su dane Komisiji ¹,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE

Članak 1.

Područje primjene

1. Ova Direktiva utvrđuje zajednička pravila za prijenos, distribuciju, opskrbu i skladištenje prirodnog plina. Ona određuje pravila organizacije i funkcioniranja sektora prirodnog plina, pristup tržištu, kriterije i postupke koji se primjenjuju na davanje odobrenja za prijenos, distribuciju, opskrbu i skladištenje prirodnog plina i rad sustava.

2. Pravila utvrđena ovom Direktivom za prirodni plin, uključujući i ukapljeni prirodni plin (LNG), također su primjenjiva za bioplina i plin iz biomase i druge tipove plinova ukoliko se ti plinovi mogu tehnički i sigurno ubacivati u i transportirati kroz sustav za prirodni plin.

Članak 2.

¹ SL L 147, 12. lipnja 1991, str. 37. Direktiva prema zadnjim izmjenama i dopunama Direktivom Komisije 95/49/EZ (SL L 233, 30. rujna 1995., str. 86).

¹ SL L 184, 17. srpnja 1999., str. 23.

Definicije

U svrhe ove Direktive:

1. 'poduzeće za prirodni plin' znači svaku fizičku ili pravnu osobu koja izvodi barem jednu od sljedećih funkcija: proizvodnju, prijenos, distribuciju, opskrbu, dobavu ili skladištenje prirodnog plina, uključujući i LNG, koja je odgovorna za komercijalne i/ili tehničke zadatke i/ili zadatke održavanja povezane s tim funkcijama, ali ne smije uključivati krajnje kupce;
2. 'mreža magistralnih plinovoda' znači svaki plinovod ili mrežu plinovoda koji rade i/ili su izgrađeni kao dio projekta proizvodnje nafte ili plina, ili koji se koriste za dovođenje prirodnog plina iz jednog ili više takvih projekata u postrojenje za preradu ili terminal ili završni obalni kopneni terminal;
3. 'prijenos' znači transport prirodnog plina kroz visokotlačnu mrežu plinovoda koja nije mreža magistralnih plinovoda kako bi ga se isporučilo kupcima, ali ne uključuje opskrbu;
4. 'operator prijenosnog sustava' znači fizičku ili pravnu osobu koja obavlja funkciju prijenosa i odgovorna je za rad, osiguranje održavanja i, po potrebi, razvoj prijenosnog sustava u nekom danom području i, gdje je potrebno, njegovo povezivanje s drugim sustavima, i za osiguranje dugoročne sposobnosti sustava da udovoljava razumnim zahtjevima za transport plina;
5. 'distribucija' znači transport prirodnog plina kroz lokalne ili regionalne mreže plinovoda u cilju njegove isporuke kupcima, ali ne uključuje opskrbu;
6. 'operator distribucijskog sustava' znači fizičku ili pravnu osobu koja obavlja funkciju distribucije i odgovorna je za rad, osigurava održavanja i, po potrebi, razvoj distribucijskog sustava u nekom danom području i, gdje je potrebno, njegovo povezivanje s drugim sustavima, i za osiguranje dugoročne sposobnosti sustava da udovoljava razumnim zahtjevima za distribuciju plina;
7. 'opskrba' znači prodaju i preprodaju prirodnog plina i LNG-a kupcima;
8. 'poduzeće za opskrbu' znači bilo koju fizičku ili pravnu osobu koja obavlja funkciju opskrbe;
9. 'skladišni objekt' znači objekt koji se koristi za pohranjivanje prirodnog plina i kojeg posjeduje i/ili kojim upravlja poduzeće za prirodni plin, uključujući i dio LNG objekata koji se koristi za skladištenje, ali isključujući dio koji se koristi za proizvodne operacije kao i objekte rezervirane isključivo za obavljanje funkcija operatora prijenosnog sustava;
10. 'operator sustava skladištenja' znači fizičku ili pravnu osobu koja obavlja funkciju skladištenja, i odgovorna je za rad skladišnog objekta;
11. 'LNG objekt' znači terminal koji se koristi za ukapljivanje prirodnog plina ili uvoz, iskrcavanje i ponovno uplinjavanje LNG-a i mora uključivati pomoćne usluge i privremeno skladištenje potrebno za proces ponovnog uplinjavanja i kasniju dostavu u prijenosni sustav, ali ne smije uključivati niti jedan dio LNG terminala koji se koristi za skladištenje;
12. 'operator LNG sustava' znači fizičku ili pravnu osobu koja obavlja funkciju ukapljivanja prirodnog plina ili uvoz, iskrcavanje, i ponovno uplinjavanje LNG-a i koja je odgovorna za rad LNG objekta;

13. 'sustav' znači sve prijenosne mreže, distribucijske mreže, LNG objekte i/ili skladišne objekte koje posjeduje i/ili kojima upravlja poduzeće za prirodni plin, uključujući i količinu plina u plinovodu i njegove objekte za pružanje pomoćnih usluga i one koji pripadaju povezanim poduzećima a koji se potrebni za osiguranje pristupa prijenosu, distribuciji i LNG-u;
14. 'pomoćne usluge' znači sve usluge potrebne za pristup i funkcioniranje prijenosa i/ili distribucijske mreže i/ili LNG objekata i/ili skladišnih objekata uključujući i uravnoteženje i miješanje opterećenja, ali isključujući objekte rezervirane isključivo za operatore prijenosnog sustava koji obavljaju svoje funkcije;
15. 'količina plina u plinovodu' znači skladištenje plina kompresijom u sustavima za prijenos i distribuciju plina, ali isključujući objekte rezervirane isključivo za operatore prijenosnog sustava koji obavljaju svoje funkcije;
16. 'međusobno povezani sustav' znači niz sustava koji su povezani jedni s drugim;
17. 'interkonektivni vod' znači prijenosni vod koji prelazi ili premošćuje granicu među državama članicama isključivo u svrhu povezivanja nacionalnih prijenosnih sustava tih država članica;
18. 'direktni vod' znači plinovod za prirodni plin koji dopunjuje međusobno povezani sustav;
19. 'integrirano poduzeće za prirodni plin' znači vertikalno ili horizontalno integrirano poduzeće;
20. 'vertikalno integrirano poduzeće' znači poduzeće za prirodni plin ili grupu poduzeća čiji su međusobni odnosi definirani u članku 3., stavku 3. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 4064/89 od 21. prosinca 1989. o kontroli koncentracija među poduzećima ¹ i gdje dotično poduzeće/grupa obavlja barem jednu od funkcija prijenosa, distribucije, LNG ili skladištenja, i barem jednu od funkcija proizvodnje ili opskrbe prirodnim plinom;
21. 'horizontalno integrirano poduzeće' znači poduzeće koje obavlja barem jednu od funkcija proizvodnje, prijenosa, distribucije, opskrbe ili skladištenja prirodnog plina i aktivnost koja nije povezana s plinom;
22. 'srodna poduzeća' znači povezana poduzeća, u smislu članka 41. Sedme direktive Vijeća 83/349/EEZ od 13. lipnja 1983. koji se temelji na članku 44., stavku 2., točki g) * Ugovora o konsolidiranim poslovnim knjigama ², i/ili djelomično kontrolirana poduzeća, u smislu njegovog članka 33., stavka 1., i/ili poduzeća koja pripadaju istim dioničarima;
23. 'korisnici sustava' znači bilo koje fizičke ili pravne osobe koje opskrbljuju sustav ili sustav opskrbljuje njih;
24. 'kupci' znači kupce na veliko i krajnje kupce prirodnog plina i poduzeća za prirodni plin koja kupuju prirodni plin;

¹ SL L 395, 30. prosinca 1989., str. 1. Uredba prema zadnjim izmjenama i dopunama Uredbom (EZ) br. 1310/97 (SL L 180, 9. srpnja 1997., str. 1).

* Naslov Direktive 83/349/EEZ je prilagođen kako bi se uzelo u obzir ponovno numeriranje članaka Ugovora o osnivanju Europske zajednice u skladu s člankom 12. Amsterdamskog ugovora; prvobitno se pozivalo na članak 54., stavak 3., točku g).

² SL L 193, 18. srpnja 1983., str. 1. Direktiva prema zadnjim izmjenama i dopunama Direktivom 2001/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 283, 27. listopada 2001., str. 28).

25. 'domaćinstva' znači kupce koji kupuju prirodni plin za potrošnju u vlastitom domaćinstvu;
26. 'ostali kupci' znači kupce koji kupuju prirodni plin koji nije namijenjen za korištenje u njihovom vlastitom domaćinstvu;
27. 'krajnji kupci' znači kupce koji kupuju prirodni plin za svoje vlastito korištenje;
28. 'povlašteni kupci' znači kupce koji imaju slobodu kupovanja plina od dobavljača po vlastitom izboru, u smislu članka 23. ove Direktive;
29. 'kupci na veliko' znači bilo koje fizičke ili pravne osobe koje nisu i operatori distribucijskog sustava koje kupuju prirodni plin u svrhu preprodaje u ili izvan sustava u kojem su osnovani;
30. 'dugoročno planiranje' znači planiranje kapaciteta opskrbe i transporta poduzeća za prirodni plin na dugoročnoj osnovi u cilju zadovoljenja potražnje sustava za prirodnim plinom, diversifikacije izvora i osiguranja opskrbe kupaca;
31. 'tržište u nastajanju' znači državu članicu u kojoj prva komercijalna opskrba prema njenom prvom dugoročnom ugovoru o opskrbi prirodnim plinom nije izvršena prije više od 10 godina;
32. 'sigurnost' znači i sigurnost opskrbe prirodnim plinom i tehničku sigurnost;
33. 'nova infrastruktura' znači infrastrukturu koja nije završena do stupanja na snagu ove Direktive.

POGLAVLJE II.

OPĆA PRAVILA ZA ORGANIZACIJU SEKTORA

Članak 3.

Obaveze u pogledu javnih usluga i zaštita kupaca

1. Države članice moraju osigurati, na temelju svoje institucionalne organizacije i uz dužno poštivanje načela supsidijarnosti, da se, ne dirajući u stavak 2., poduzećima za prirodni plin upravlja u skladu s načelima ove Direktive u cilju postizanja konkurentnog, sigurnog i ekološki održivog tržišta prirodnog plina te ne smiju vršiti diskriminaciju tih poduzeća u pogledu njihovih prava ili obaveza.
2. Uz puno uzimanje u obzir relevantnih odredbi Ugovora, a posebno njegovog članka 86., države članice mogu nametnuti poduzećima koja djeluju u sektoru plina u općem gospodarskom interesu obaveze u pogledu javnih usluga koje se mogu odnositi na sigurnost, uključujući i sigurnost opskrbe, redovitost, kvalitetu i cijenu opskrbe i zaštitu okoliša, uključujući i energetske učinkovitost i klimatsku zaštitu. Takve obaveze moraju biti jasno definirane, transparentne, nediskriminirajuće, provjerljive i moraju jamčiti jednakost pristupa plinskih kompanija iz EU nacionalnim potrošačima. U pogledu sigurnosti opskrbe, energetske učinkovitosti/upravljanja potražnjom i radi ispunjenja ekoloških zahtjeva, kako je navedeno u ovom stavku, države članice mogu uvesti dugoročno planiranje, uzimajući u obzir mogućnost da treće osobe zatraže pristup sustavu.
3. Države članice moraju poduzeti odgovarajuće mjere za zaštitu krajnjih kupaca i osigurati visoke razine zaštite potrošača te posebno moraju osigurati odgovarajuće mjere predostrožnosti kako bi se zaštitili ugroženi kupci, uključujući i odgovarajuće mjere kako bi im

se pomoglo da izbjegnju iskljućivanje. U ovom kontekstu one mogu poduzeti odgovarajuće mjere za zaštitu kupaca u udaljenim područjima koji su spojeni na plinski sustav. Države članice mogu imenovati dobavljaća koji će biti zadnja instanca za kupce spojene na plinsku mrežu. One moraju osigurati visoke stupnjeve zaštite potrošaća, posebno u pogledu transparentnosti općih ugovornih uvjeta, općih informacija i mehanizama rješavanja sporova. Države članice moraju osigurati da se povlašteni kupac može stvarno prebaciti na novog dobavljaća. Bar što se tiće domaćinstava, te mjere moraju uključivati one koje su navedene u Dodatku A.

4. Države članice moraju provesti odgovarajuće mjere za postizanje ciljeva socijalne i gospodarske kohezije, zaštite okoliša koja može uključivati sredstva za borbu protiv klimatskih promjena, i sigurnost opskrbe. Te mjere mogu posebno uključivati davanje odgovarajućih gospodarskih poticaja uz korištenje, gdje je to prikladno, svih postojećih nacionalnih sredstava i sredstava Zajednice, za održavanje i izgradnju potrebne mrežne infrastrukture, uključujući i kapaciteta interkonekcije.

5. Države članice mogu odlučiti da u pogledu distribucije neće primjenjivati odredbe članka 4. ukoliko bi njihova primjena priječila, bilo pravno ili stvarno, izvođenje obaveza uvedenih za poduzeća za prirodni plin u općem gospodarskom interesu i ukoliko razvoj trgovine ne bi bio pogođen u takvom obimu da bi to bilo suprotno interesima Zajednice. Interesi Zajednice uključuju, inter alia, tržišno natjecanje u pogledu povlaštenih kupaca u skladu s ovom Direktivom i člankom 86. Ugovora.

6. Nakon provedbe ove Direktive države članice moraju obavijestiti Komisiju o svim mjerama prihvaćenim u svrhu ispunjenja obaveza u pogledu javnih usluga, uključujući i zaštitu potrošaća i okoliša, i njen mogući utjecaj na nacionalno i međunarodno tržišno natjecanje, bilo da te mjere traže ili ne traže odstupanje od odredbi ove Direktive. Poslije toga one moraju svake dvije godine obavještavati Komisiju o bilo kakvim promjenama takvih mjera, bilo da te mjere zahtijevaju ili ne zahtijevaju odstupanje od ove Direktive.

Članak 4.

Postupak odobravanja

1. U okolnostima kada se odobrenje (npr. licencija, dozvola, koncesija, pristanak ili odobrenje) traži za izgradnju ili pogon objekata prirodnog plina, države članice ili bilo koje nadležno tijelo koje one odrede davat će odobrenja za izgradnju i/ili rad takvih objekata, plinovoda i pripadajuće opreme na njihovom teritoriju u skladu sa stavcima 2. do 4. Države članice ili bilo koje nadležno tijelo koje one odrede mogu također na istoj osnovi davati odobrenja za opskrbu prirodnog plina i za kupce na veliko.

2. Ako države članice imaju sustav odobravanja, one moraju utvrditi objektivne i nediskriminirajuće kriterije koje poduzeće mora zadovoljiti kod traženja odobrenja za izgradnju ili rad objekata prirodnog plina ili odobrenje opskrbe prirodnim plinom. Nediskriminirajući kriteriji i postupci za davanje odobrenja moraju biti objavljeni.

3. Države članice moraju osigurati objektivnost i nediskriminativnost svih razloga za odbijanje davanja odobrenja i ti razlozi se moraju saopćiti podnositelju molbe. Razlozi takvog odbijanja moraju se prosljediti Komisiji radi informiranja. Države članice moraju utvrditi postupak koji podnositelju molbe omogućava žalbu na takva odbijanja.

4. Za razvoj novoopskrbljivanih područja i učinkovito funkcioniranje općenito i ne dovodeći u pitanje članak 24., države članice mogu odbiti daljnje odobravanje izgradnje i rada plinskih distribucijskih sustava na bilo kojem određenom području kada se jednom predloži ili je

predložena izgradnja takvih sustava plinovoda u tom području i ako postojeći ili predloženi kapacitet nije zasićen.

Članak 5.

Nadzor sigurnosti opskrbe

Države članice moraju osigurati nadzor sigurnosti pitanja opskrbe. Ako to države članice smatraju primjerenim, one mogu prenijeti taj zadatak na regulatorna tijela iz članka 25., stavka 1. Taj nadzor mora posebno pokrivati ravnotežu opskrbe/potražnje na nacionalnom tržištu, razinu očekivane buduće potražnje i raspoloživih zaliha, predviđene dodatne kapacitete koji se planiraju ili su u izgradnji, i kvalitetu i razinu održavanja mreža, kao i mjere za pokrivanje vršne potražnje i pokrivanje manjaka kod jednog ili više dobavljača. Nadležna tijela moraju najkasnije do 31. srpnja svake godine objaviti izvještaj u kojem daju kratki pregled nalaza koji su rezultat nadzora nad tim pitanjima, kao i mjera poduzetih ili namjeravanih u svrhu njihovog rješavanja, i taj izvještaj moraju odmah proslijediti Komisiji.

Članak 6.

Tehnička pravila

Države članice moraju osigurati definiranje kriterija tehničke sigurnosti, i izradu i objavljivanje tehničkih pravila kojim se utvrđuju minimalni tehnički projektni i pogonski zahtjevi za spajanje na sustav LNG objekata, skladišnih objekata, drugih prijenosnih ili distribucijskih sustava i direktnih vodova. Ta tehnička pravila moraju osigurati međusobno funkcioniranje sustava, i moraju biti objektivna i nediskriminirajuća. O njima mora biti obaviještena Komisija u skladu s člankom 8. Direktive 98/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. kojom se određuje postupak davanja informacija na području tehničkih normi i propisa i pravila za usluge informatičkog društva ¹.

POGLAVLJE III.

PRIJENOS, SKLADIŠTENJE I LNG

Članak 7.

Određivanje operatora sustava

Države članice moraju odrediti ili od poduzeća za prirodni plin koja imaju vlastite objekte za prijenos, skladištenje ili LNG zatražiti da odrede jednog ili više operatora sustava za vremensko razdoblje koje će odrediti države članice uzimajući u obzir učinkovitost i gospodarsku ravnotežu. Države članice moraju poduzeti mjere potrebne za osiguranje djelovanja operatora sustava prijenosa, skladištenja i LNG u skladu s člancima 8. do 10.

Članak 8.

Zadaci operatora sustava

1. Svaki operator sustava za prijenos, skladištenje i/ili LNG mora:

a) voditi, održavati i razvijati pod gospodarskim uvjetima sigurne, pouzdane i učinkovite objekte za prijenos, skladištenje i/ili LNG, uz dužno uvažavanje okoliša;

¹ SL L 204, 21. srpnja 1998., str. 37. Direktiva prema zadnjim izmjenama i dopunama Direktivom 98/48/EZ (SL L 217, 5. kolovoza 1998., str. 18).

b) suzdržati se od diskriminacije među korisnicima sustava ili klasama korisnika sustava, posebno u korist svojih srodnih poduzeća;

c) davati svim operatorima prijenosnog sustava, operatorima sustava skladištenja, operatorima LNG sustava i/ili operatorima distribucijskog sustava dovoljno informacija da se osigura da se transport i skladištenje prirodnog plina mogu obavljati na način koji odgovara sigurnom i učinkovitom funkcioniranju međusobno povezanog sustava;

d) davati korisnicima sustava informacije potrebne za efikasan pristup sustavu.

2. Pravila koja prihvate za uravnoteživanje plinskog prijenosnog sustava moraju biti objektivna, transparentna i nediskriminirajuća, uključivo i pravila za naknade korisnicima sustava njihovih mreža za energetska neravnotežu. Uvjeti, uključujući i pravila i tarife, za davanje takvih usluga od strane operatora prijenosnog sustava moraju se utvrditi prema metodologiji koja je u skladu s člankom 25., stavkom 2. na nediskriminirajući način koji će odražavati troškove te oni moraju biti objavljeni.

3. Države članice mogu tražiti od operatora prijenosnog sustava da udovoljavaju minimalnim zahtjevima za održavanje i razvoj prijenosnog sustava, uključujući i kapacitet interkonekcije.

4. Operatori prijenosnog sustava moraju dobavljati energiju koju koriste za izvođenje svojih funkcija pomoću transparentnih i nediskriminirajućih postupaka utemeljenih na tržištu.

Članak 9.

Razdvajanje operatora prijenosnog sustava

1. Ako je operator prijenosnog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, on mora biti nezavisan barem u smislu svog pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka od drugih aktivnosti koje nisu povezane s prijenosom. Ta pravila ne smiju stvoriti obavezu odvajanja vlasništva nad imovinom prijenosnog sustava od vertikalno integriranog poduzeća.

2. Kako bi se osigurala nezavisnost operatora prijenosnog sustava iz stavka 1., moraju se primjenjivati sljedeći minimalni kriteriji:

a) osobe koje su odgovorne za upravljanje operatorom prijenosnog sustava ne smiju sudjelovati u kompanijskim strukturama integriranog poduzeća za prirodni plin koje su direktno ili indirektno odgovorne za svakodnevno odvijanje proizvodnje, distribucije i opskrbe prirodnim plinom;

b) moraju se poduzeti odgovarajuće mjere da se osigura uzimanje u obzir profesionalnih interesa osoba odgovornih za upravljanje operatorom prijenosnog sustava na način koji osigurava da one mogu djelovati nezavisno;

c) operator prijenosnog sustava mora imati prava donošenja učinkovitih odluka o sredstvima potrebnim za funkcioniranje, održavanje ili razvoj mreže neovisno o integriranom poduzeću za plin. Ovo ne bi smjelo spriječiti postojanje odgovarajućih koordinacijskih mehanizama koji društvu matici osiguravaju u društvu kćeri zaštitu prava upravljanja i nadzora povrata od imovine reguliranih indirektno u skladu s člankom 25., stavkom 2. Ovo posebno mora omogućiti društvu matici odobravanje godišnjeg financijskog plana ili bilo kojeg drugog istovrsnog instrumenta operatora prijenosnog sustava, i postavljanje globalnih ograničenja za razine zaduženosti njenog društva kćeri. On ne smije dozvoliti društvu matici da mu daje

instrukcije u vezi njegovog svakodnevnog rada, niti u vezi pojedinačnih odluka vezanih uz izgradnju ili modernizaciju prijenosnih vodova koje ne prekoračuju uvjete iz odobrenog financijskog plana ili nekog drugog istovrsnog instrumenta;

d) operator prijenosnog sustava mora donijeti program usklađivanja u kojem će biti utvrđene mjere koje se poduzimaju kako bi se osiguralo isključivanje diskriminirajućeg ponašanja i osiguran odgovarajući nadzor njegovog poštivanja. Programom se moraju utvrditi specifične obaveze zaposlenika sa svrhom ostvarenja ovog cilja. Osoba ili tijelo odgovorno za nadzor programa usklađivanja mora regulatornom tijelu iz članka 25., stavka 1. podnijeti godišnji izvještaj u kojem se navode poduzete mjere te on mora biti objavljen.

Članak 10.

Povjerljivost na strani operatora prijenosnog sustava

1. Ne dovodeći u pitanje članak 16. ili bilo koju drugu zakonsku obavezu otkrivanja informacija, svaki operator sustava za prienos, skladištenje i/ili LNG mora čuvati povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija koje dobije u toku obavljanja svog posla, i mora spriječiti da informacije o njegovim vlastitim aktivnostima koje mogu biti komercijalno probitačne budu otkrivene na diskriminirajući način.

2. ne smiju u kontekstu prodaje ili kupnje prirodnog plina od srodnih poduzeća zloupotrijebiti komercijalno osjetljive informacije dobivene od trećih osoba u kontekstu pružanja pristupa sustavu ili pregovaranju o njemu.

POGLAVLJE IV.

DISTRIBUCIJA I OPSKRBA

Članak 11.

Određivanje operatora distribucijskog sustava

Države članice moraju odrediti ili od poduzeća koja posjeduju ili su odgovorna za distribucijske sustave zatražiti da odrede za vremensko razdoblje koje će odrediti države članice, uzimajući u obzir pitanja učinkovitosti i gospodarske ravnoteže, jednog ili više operatora distribucijskog sustava i moraju osigurati da ti operatori djeluju u skladu s člancima 12. to 14.

Članak 12.

Zadaci operatora distribucijskog sustava

1. Svaki operator distribucijskog sustava mora voditi, održavati i razvijati pod gospodarskim uvjetima siguran, pouzdan i učinkovit sustav, uz dužno uvažavanje okoliša.

2. U svakom slučaju, operator distribucijskog sustava ne smije vršiti diskriminaciju među korisnicima sustava ili klasama korisnika sustava, posebno u korist svojih srodnih poduzeća.

3. Svaki operator distribucijskog sustava mora davati svim drugim operatorima distribucijskog sustava i/ili prijenosa i/ili operatoru LNG sustava i/ili operatoru sustava skladištenja dovoljno informacija da se osigura da transport i skladištenje prirodnog plina obavlja na način koji odgovara sigurnom i učinkovitom funkcioniraju međusobno povezanog sustava.

4. Svaki operator distribucijskog sustava mora davati korisnicima sustava informacije koje trebaju za učinkovit pristup sustavu.

5. Ako su operatori distribucijskog sustava odgovorni za uravnoteženje plinskog distribucijskog sustava, pravila koja prihvate u tu svrhu moraju biti objektivna, transparentna i nediskriminirajuća, uključujući i pravila naknade korisnicima sustava za energetske neravnoteže njihovih mreža. Uvjeti, uključujući i pravila i tarife, za davanje takvih usluga od strane operatora sustava moraju se utvrditi prema metodologiji koja je u skladu s člankom 25., stavkom 2 na nediskriminirajući način koji će odražavati troškove te moraju biti objavljeni.

Članak 13.

Razdvajanje operatora distribucijskog sustava

1. Ako je operator distribucijskog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, on mora biti nezavisan barem u smislu svog pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka od drugih aktivnosti koje nisu povezane s distribucijom. Ta pravila ne smiju stvoriti obavezu odvajanja vlasništva nad imovinom distribucijskog sustava od vertikalno integriranog poduzeća.

2. Pored zahtjeva iz stavka 1., ako je operator distribucijskog sustava dio vertikalno integriranog poduzeća, on mora biti nezavisan u smislu svoje organizacije i donošenja odluka od drugih aktivnosti koje nisu povezane s distribucijom. Kako bi se to postiglo moraju se primjenjivati sljedeći minimalni kriteriji:

a) osobe koje su odgovorne za upravljanje operatora distribucijskog sustava ne smiju sudjelovati u kompanijskim strukturama integriranog poduzeća za prirodni plin koje su direktno ili indirektno odgovorne za svakodnevno odvijanje proizvodnje, prijenosa i opskrbe prirodnim plinom;

b) moraju se poduzeti odgovarajuće mjere da se osigura uzimanje u obzir profesionalnih interesa osoba odgovornih za upravljanje operatorom distribucijskog sustava na način koji osigurava da one mogu djelovati nezavisno;

c) operator distribucijskog sustava mora imati pravo donošenja učinkovitih odluka o sredstvima potrebnim za funkcioniranje, održavanje ili razvoj mreže neovisno o integriranom poduzeću za plin. Ovo ne bi smjelo spriječiti postojanje odgovarajućih koordinacijskih mehanizama koji društvu matici osiguravaju u društvu kćeri zaštitu prava upravljanja i nadzora povrata od imovine reguliranih indirektno u skladu s člankom 25., stavkom 2. Ovo posebno mora omogućiti društvu matici odobravanje godišnjeg financijskog plana ili bilo kojeg drugog istovrsnog instrumenta operatora distribucijskog sustava i postavljanje globalnih ograničenja za razine zaduženosti njenog društva kćeri. On ne smije dozvoliti društvu matici da mu daje instrukcije u vezi njegovog svakodnevnog rada, niti u vezi pojedinačnih odluka vezanih uz izgradnju ili modernizaciju distribucijskih vodova koje ne prekoračuju uvjete iz odobrenog financijskog plana ili nekog drugog istovrsnog instrumenta;

d) operator distribucijskog sustava mora donijeti program usklađivanja u kojem će biti utvrđene mjere koje se poduzimaju kako bi se osiguralo isključivanje diskriminirajućeg ponašanja i osigurao odgovarajući nadzor njegovog poštivanja. Programom se moraju utvrditi specifične obaveze zaposlenika sa svrhom ostvarenja ovog cilja. Osoba ili tijelo odgovorno za nadzor programa usklađivanja mora regulatornom tijelu iz članka 25., stavka 1. podnijeti godišnji izvještaj u kojem se navode poduzete mjere te on mora biti objavljen.

Države članice smiju odlučiti da neće primjenjivati stavke 1. i 2. na integrirana poduzeća za prirodni plin koja opslužuju manje od 100.000 priključenih kupaca.

Članak 14.

Povjerljivost na strani operatora distribucijskog sustava

1. Ne dovodeći u pitanje članak 16. ili bilo koju drugu zakonsku obavezu otkrivanja informacija, svaki operator distribucijskog sustava mora čuvati povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija koje dobije u toku obavljanja svog posla te mora spriječiti da informacije o njegovim vlastitim aktivnostima koje mogu biti komercijalno probitačne budu otkrivene na diskriminirajući način.

2. Operatori distribucijskog sustava ne smiju u kontekstu prodaje ili kupnje prirodnog plina od srodnih poduzeća zloupotrijebiti komercijalno osjetljive informacije dobivene od trećih osoba u kontekstu pružanja pristupa sustavu ili pregovaranja o njemu.

Članak 15.

Kombinirani operator

Pravila iz članka 9., stavka 1 i članka 13., stavka 1. ne smiju sprječavati rad kombiniranog operatora prijenosnog i LNG sustava, sustava skladištenja i distribucijskog sustava koji je nezavisan u smislu svog zakonskog oblika, organizacije i donošenja odluka od drugih aktivnosti koje nisu povezane s operacijama prijenosnog i LNG sustava, sustava skladištenja i distribucijskog sustava i koji udovoljava zahtjevima navedenim u točkama a) do d). Ta pravila ne smiju stvoriti obavezu odvajanja vlasništva nad imovinom kombiniranog sustava od vertikalno integriranog poduzeća:

a) osobe koje su odgovorne za upravljanje operatorom kombiniranog sustava ne smiju sudjelovati u kompanijskim strukturama integriranog poduzeća za prirodni plin koje su direktno ili indirektno odgovorne za svakodnevno odvijanje proizvodnje, distribucije i opskrbe prirodnim plinom;

b) moraju se poduzeti odgovarajuće mjere da se osigura uzimanje u obzir profesionalnih interesa osoba odgovornih za upravljanje operatorom kombiniranog sustava na način koji osigurava da one mogu djelovati nezavisno;

c) operator kombiniranog sustava mora imati prava donošenja učinkovitih odluka o sredstvima potrebnim za funkcioniranje, održavanje ili razvoj mreže neovisno o integriranom poduzeću za plin. Ovo ne bi smjelo spriječiti postojanje odgovarajućih koordinacijskih mehanizama koja društvu matici osiguravaju u društvu kćeri zaštitu prava upravljanja i nadzora povrata od imovine reguliranih indirektno u skladu s člankom 25., stavkom 2. Ovo posebno mora omogućiti društvu matici odobravanje godišnjeg financijskog plana ili bilo kojeg drugog istovrsnog instrumenta operatora kombiniranog sustava i postavljanje globalnih ograničenja za razine zaduženosti njenog društva kćeri. On ne smije dozvoliti društvu matici da mu daje instrukcije u vezi njegovog svakodnevnog rada niti u vezi pojedinačnih odluka vezanih uz izgradnju ili modernizaciju prijenosnih i distribucijskih vodova koje ne prekoračuju uvjete iz odobrenog financijskog plana ili nekog drugog istovrsnog instrumenta;

d) operator kombiniranog sustava mora donijeti program usklađivanja u kojem će biti utvrđene mjere koje se poduzimaju kako bi se osiguralo isključivanje diskriminirajućeg ponašanja i odgovarajući nadzor njegovog poštivanja. Programom se moraju utvrditi

specifične obaveze zaposlenika sa svrhom ostvarenja ovog cilja. Osoba ili tijelo odgovorno za nadzor programa usklađivanja mora regulatornom tijelu iz članka 25., stavka 1. podnijeti godišnji izvještaj u kojem se navode poduzete mjere te on mora biti objavljen.

POGLAVLJE V.

KNJIGOVODSTVENO RAZDVAJANJE I TRANSPARENTNOST

Članak 16.

Pravo pristupa poslovnim knjigama

1. Države članice ili bilo koje nadležno tijelo koje one odrede, uključujući i regulatorna tijela spomenuta u članku 25., stavku 1. i tijela nadležna za rješavanje sporova spomenuta u članku 20., stavku 3. moraju, koliko je to potrebno za obavljanje njihovih funkcija, imati pravo pristupa poslovnim knjigama poduzeća za prirodni plin iz članka 17.

2. Države članice i sva određena nadležna tijela, uključujući i regulatorna tijela iz članka 25., stavka 1 i tijela nadležna za rješavanje sporova, moraju čuvati povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija. Države članice mogu dozvoliti otkrivanje takvih informacija ako je to potrebno za obavljanje funkcija nadležnih tijela.

Članak 17.

Knjigovodstveno razdvajanje

1. Države članice moraju poduzeti korake potrebne da bi se osiguralo da se poslovne knjige poduzeća za prirodni plin vode u skladu sa stavcima 2. do 5. Ako poduzeća koriste povlasticu odstupanja od ove odredbe temeljem članka 28., stavaka 2. i 4., ona moraju barem voditi svoje interne poslovne knjige u skladu s ovim člankom.

2. Poduzeća za prirodni plin, bilo koji da je njihov sustav vlasništva ili zakonski oblik, moraju izraditi, dati na reviziju i objaviti svoje godišnje poslovne izvještaje u skladu s nacionalnim zakonima o godišnjim financijskim izvještajima društava s ograničenom odgovornošću usvojenim u skladu s Četvrtom direktivom Vijeća 78/660/EEZ od 25. srpnja 1978. temeljem članka 44., stavka 2., točke g) * Ugovora o godišnjim financijskim izvještajima izvjesnih tipova kompanija ¹. Poduzeća koja nemaju zakonsku obavezu objavljivanja godišnjih financijskih izvještaja moraju držati njihove kopije na raspolaganju javnosti u svom glavnom uredu.

3. Poduzeća za prirodni plin moraju u svom internom knjigovodstvu voditi odvojene račune za svaku od svojih aktivnosti na području prijenosa, distribucije, LNG i skladištenja kao što bi to trebale raditi kada bi dotične aktivnosti izvodila zasebna poduzeća, u cilju izbjegavanja diskriminacije, unakrsnog subvencioniranja i narušavanja tržišnog natjecanja. Također moraju voditi odvojene račune, koji mogu biti konsolidirani, za druge aktivnosti povezane s plinom koje se ne odnose na prijenos, distribuciju, LNG i skladištenje. Do 1. srpnja 2007. ona moraju voditi odvojene račune za aktivnosti opskrbe povlaštenih kupaca i aktivnosti opskrbe nepovlaštenih kupaca. Prihod od vlasništva nad prijenosnom/distribucijskom mrežom mora biti naveden u poslovnim knjigama. Ako je potrebno, moraju voditi konsolidirane poslovne

* Naslov Direktive 78/660/EEZ je promijenjen kako bi se uzelo u obzir ponovno numeriranje članaka Ugovora o osnivanju Europske zajednice u skladu s člankom 12. Amsterdamskog ugovora; prvobitno se pozivalo na članak 54., stavak 3., točku g).

¹ SL L 222, 14. kolovoza 1978., str. 11. Direktiva prema zadnjim izmjenama i dopunama Direktivom 2001/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 283, 27. listopada 2001., str. 28).

knjige za druge aktivnosti koje nisu vezane uz plin. Interne poslovne knjige moraju uključivati bilancu i račun dobiti i gubitaka za svaku aktivnost.

4. Revizija iz stavka 2. mora osobito potvrditi da se poštuje obaveza izbjegavanja diskriminacije i unakrsnih subvencija spomenuta u stavku 3.

5. Poduzeća moraju u svom internom knjigovodstvu navesti pravila za raspodjelu potraživanja i dugovanja, izdataka i dohodaka, kao i za amortizaciju, pritom ne dovodeći u pitanje važeća nacionalna knjigovodstvena pravila koja slijede u sastavljanju odvojenih računa spomenutih u stavku 3. Ta se interna pravila mogu mijenjati ili dopunjavati samo u izuzetnim slučajevima. Takve izmjene i dopune moraju se navesti i valjano pokrijepiti.

6. Godišnji financijski izvještaji moraju u napomenama navesti sve transakcije određenog obima provedene sa srodnim poduzećima.

POGLAVLJE VI.

ORGANIZACIJA PRISTUPA SUSTAVU

Članak 18.

Pristup trećih osoba

1. Države članice moraju osigurati provedbu sustava pristupa trećih osoba prijenosnom i distribucijskom sustavu i LNG objektima na osnovu objavljene tarife koja važi za sve povlaštene kupce uključujući i poduzeća za opskrbu te se primjenjuje objektivno i bez diskriminacije među korisnicima sustava. Države članice moraju osigurati da te tarife ili metodologije koje su podloga za njihovo izračunavanje budu odobrene prije stupanja na snagu od strane regulatornog tijela iz članka 25., stavka 1., kao i da te tarife — i metodologije, ako se samo metodologije odobravaju — budu objavljene prije njihovog stupanja na snagu.

2. Operatori prijenosnog sustava moraju, ako je potrebno u svrhe obavljanja njihovih funkcija uključujući i prekogranični prijenos, imati pristup mreži drugih operatora prijenosnog sustava.

3. Odredbe ove Direktive ne smiju priječiti zaključenje dugoročnih ugovora ukoliko su u skladu s pravilima Zajednice o tržišnom natjecanju.

Članak 19.

Pristup skladištenju

1. Za organizaciju pristupa skladišnim objektima i količini plina u plinovodu kada je tehnički i/ili gospodarski potreban za osiguranje učinkovitog pristupa sustavu za opskrbu kupaca, kao i za organizaciju pristupa pomoćnim uslugama, države članice mogu odabrati bilo koji ili oba postupka spomenuta u stavcima 3. i 4. Ti postupci se moraju primjenjivati u skladu s objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.

2. Odredbe stavka 1. ne važe za pomoćne usluge i privremeno skladištenje koje se odnose na LNG objekte i potrebne su za proces ponovnog uplinjavanja i kasniju isporuku prijenosnom sustavu.

3. U slučaju dogovorenog pristupa, države članice moraju poduzeti potrebne mjere kako bi poduzeća za prirodni plin i povlaštene kupci unutar ili izvan teritorija kojeg pokriva međusobno povezani sustav mogli dogovoriti pristup skladištenju i količini plina u plinovodu kada je to

tehnički i/ili gospodarski potrebno za davanje učinkovitog pristupa sustavu kao i za organizaciju pristupa drugim pomoćnim uslugama. Strane moraju dogovoriti pristup skladištenju, količini plina u plinovodu i drugim pomoćnim uslugama u dobroj vjeri.

Ugovori o pristupu skladištenju, količini plina u plinovodu i drugim pomoćnim uslugama moraju se dogovarati s relevantnim operatorom sustava skladištenja ili poduzećima za prirodni plin. Države članice će zahtijevati od operatora sustava skladištenja i poduzeća za prirodni plin da objave svoje glavne komercijalne uvjete za korištenje skladištenja, količine plina u plinovodu i druge pomoćne usluge u roku od šest mjeseci nakon provedbe ove Direktive i svake iduće godine koja slijedi nakon toga.

4. U slučaju reguliranog pristupa države članice moraju poduzeti potrebne mjere kako bi dale poduzećima za prirodni plin i povlaštenim kupcima unutar ili izvan teritorija kojeg pokriva međusobno povezani sustav pravo pristupa skladištenju, količini plina u plinovodu i drugim pomoćnim uslugama na temelju objavljene tarife i/ili drugih uvjeta i obaveza za korištenje tog skladištenja i količine plina u plinovodu ako je to tehnički i/ili gospodarski potrebno za davanje učinkovitog pristupa sustavu kao i za organizaciju pristupa drugim pomoćnim uslugama. To se pravo pristupa za povlaštene kupce može dati tako što će im se omogućiti sklapanje ugovora o opskrbi s konkurentskim poduzećima za prirodni plin koja nisu vlasnik i/ili operator sustava ili srodno poduzeće.

Članak 20.

Pristup mreži magistralnih plinovoda

1. Države članice moraju poduzeti potrebne mjere da omoguće poduzećima za prirodni plin i povlaštenim kupcima, gdje god da se nalaze, dobivanje pristupa mreži magistralnih plinovoda, uključujući i objekte za pružanje popratnih tehničkih usluga za takav pristup, u skladu s ovim člankom, osim za dijelove takvih mreža i objekata koji se koriste za aktivnosti vezane uz lokalnu proizvodnju na lokaciji polja na kojem proizvode plin. Komisija mora biti obaviještena o tim mjerama u skladu s odredbama članka 33.

2. Pristup iz stavka 1. davat će se na način određen od strane države članice u skladu s relevantnim pravnim instrumentima. Države članice moraju primjenjivati ciljeve poštenog i otvorenog pristupa ostvarujući konkurentno tržište prirodnog plina i izbjegavajući svaku zloupotrebu dominantne pozicije, vodeći računa o sigurnosti i redovitosti opskrbe čiji se kapacitet može u razumnoj mjeri staviti na raspolaganje, kao i o zaštiti okoliša. Sljedeće se može uzeti u obzir:

a) potreba odbijanja pristupa ako postoji neusklađenost tehničkih specifikacija koje se ne mogu prevladati na razuman način;

b) potreba izbjegavanja teškoća koje se ne mogu izbjeći na razuman način i koje bi mogle potencijalno naštetiti učinkovitoj, trenutnoj i planiranoj budućoj proizvodnji hidrokarbona, uključujući i one s polja granične ekonomske održivosti;

c) potreba poštivanja valjano potkrijepljenih razumnih potreba vlasnika ili operatora mreža magistralnih plinovoda za transport i obradu plina i interesa svih drugih korisnika mreže magistralnih plinovoda ili relevantnih objekata za obradu ili manipuliranje kojih bi se to moglo ticati; i

d) potreba da primjenjuju svoje zakone i upravne postupke, u skladu s pravom Zajednice, za davanje odobrenja za proizvodnju ili razvoj nadređene razine.

3. Države članice moraju osigurati mogućnosti rješavanja sporova, uključujući i tijelo koje nije ovisno o stranama i koje ima pristup svim relevantnim informacijama, kako bi omogućile brzo rješavanje sporova u vezi pristupa mreži magistralnih plinovoda, uzimajući u obzir kriterije iz stavka 2. i broj strana koje mogu biti uključene u pregovaranje o pristupu takvim mrežama.

4. U slučaju prekograničnih sporova primjenjivat će se mogućnosti rješavanja države članice koja ima jurisdikciju nad mrežom magistralnih plinovoda kojima odbija dati pristup. Ako u prekograničnim sporovima više od jedne države članice pokrivaju dotičnu mrežu, dotične države članice će se konzultirati kako bi se osigurala dosljedna primjena odredaba ove Direktive.

Članak 21.

Odbijanje pristupa

1. Poduzeća za prirodni plin mogu odbiti pristup sustavu zbog nedostatka kapaciteta ili ako bi ih pristup sustavu spriječio u izvršavanju njihovih obaveza u pogledu javnih usluga iz članka 3., stavka 2. koje imaju ili zbog ozbiljnih gospodarskih i financijskih poteškoća s ugovorima "puno za prazno" uzimajući u obzir kriterije i postupke navedene u članku 27. i alternativu koju je država članica odabrala u skladu sa stavkom 1. tog članka. Za takvo odbijanje moraju se navesti valjano obrazloženi razlozi.

2. Države članice mogu poduzeti mjere potrebne za osiguranje da će poduzeće za prirodni plin koje odbija pristup sustavu zbog nedostatka kapaciteta ili veza izvršiti potrebna povećanja koliko je to rentabilno ili ako je potencijalni kupac voljan platiti za njih. U okolnostima kada države članice primjenjuju članak 4., stavak 4., države članice moraju poduzeti takve mjere.

Članak 22.

Nova infrastruktura

1. Velike nove plinske infrastrukture, tj. interkonektivni vodovi među državama članicama, LNG i skladišni objekti mogu se na zahtjev izuzeti od odredaba članka 18., 19., 20., i 25., stavak 2., 3. i 4. pod sljedećim uvjetima:

a) to ulaganje mora pojačati tržišno natjecanje u opskrbi plinom i povećati sigurnost opskrbe;

b) razina rizika povezanog s ulaganjem je takva da se ulaganje ne bi ostvarilo osim ukoliko se izuzeće ne odobri;

c) infrastruktura mora biti u vlasništvu fizičke ili pravne osobe koja je odvojena barem u smislu svog zakonskog oblika od operatora sustava u čijim će sustavima ta infrastruktura biti izgrađena;

d) od korisnika te infrastrukture naplaćuju se naknade;

e) izuzeće nije štetno po tržišno natjecanje ili učinkovito funkcioniranje unutarnjeg tržišta, ili učinkovito funkcioniranje reguliranog sustava na koji je infrastruktura priključena.

2. Stavak 1. se ne primjenjuje na značajna povećanja kapaciteta postojećih infrastrukture i izmjene takvih infrastrukture kojima se omogućava razvoj novih izvora opskrbe plinom.

3. a) Regulatorno tijelo iz članka 25. može od slučaja do slučaja odlučivati o izuzeću iz stavaka 1. i 2. Međutim, države članice mogu predvidjeti da regulatorna tijela moraju za

formalnu odluku dati odgovarajućem tijelu države članice svoje mišljenje o zahtjevu za izuzećem. To će se mišljenje objaviti zajedno s odlukom.

b) (i) Izuzeće može pokrivati cijelu odnosno dijelove nove infrastrukture, postojeću infrastrukturu sa značajno povećanim kapacitetom ili izmjenu postojeće infrastrukture.

(ii) Pri odlučivanju o odobrenju izuzeća treba razmotriti od slučaja do slučaja potrebu za uvođenjem uvjeta u pogledu trajanja izuzeća i nediskriminirajućeg pristupa interkonektivnom vodu.

(iii) Kod odlučivanja o uvjetima iz ove točke mora se voditi računa posebno o trajanju ugovora, dodatnim kapacitetima koje treba izgraditi ili izmjenama postojećeg kapaciteta, vremenskom horizontu projekta i nacionalnim okolnostima.

c) Pri odobravanju izuzeća odgovarajuće tijelo može odlučiti o pravilima i mehanizmima za upravljanje i raspodjelu kapaciteta u mjeri u kojoj to ne sprječava provedbu dugoročnih ugovora.

d) Odluka o izuzeću, zajedno sa svim uvjetima navedenim u b), mora biti valjano argumentirana i objavljena.

e) U slučaju interkonektivnog voda svaka odluka o izuzeću mora se donijeti nakon konzultacija s drugim državama članicama ili regulatornim tijelima kojih se to tiče.

4. Nadležno tijelo mora bez odlaganja obavijestiti Komisiju o odluci o izuzeću zajedno sa svim relevantnim informacijama u vezi te odluke. Te se informacije mogu dati Komisiji u zbirnom obliku, omogućavajući Komisiji donošenje dobro utemeljene odluke.

Te informacije moraju posebno sadržavati:

a) detaljne razloge na temelju kojih je regulatorno tijelo ili država članica odobrila izuzeće, uključujući i financijske informacije kojima se opravdava potreba za izuzećem;

b) izvršene analize utjecaja na tržišno natjecanje i učinkovito funkcioniranje unutarnjeg tržišta plina koji je rezultat odobravanja izuzeća;

c) razloge za vremensko razdoblje i udio ukupnog kapaciteta dotične plinske infrastrukture za koju se odobrava izuzeće;

d) u slučaju kada se izuzeće odnosi na interkonektivni vod, rezultat konzultacije s državama članicama kojih se to tiče ili regulatornim tijelima;

e) doprinos infrastrukture diversifikaciji opskrbe plinom.

U roku od dva mjeseca od primitka obavijesti Komisija može zatražiti da regulatorno tijelo ili država članica koje se to tiče promijeni ili povuče odluku o odobrenju izuzeća. Razdoblje od dva mjeseca može se produljiti za mjesec dana ako Komisija zatraži dodatne informacije.

Ako regulatorno tijelo ili država članica koje se to tiče ne udovolje tom zahtjevu u roku od četiri tjedna, konačna odluka će se donijeti u skladu s postupkom navedenim u članku 30., stavku 2.

Komisija mora sačuvati povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

Članak 23.

Otvaranje tržišta i reciprocitet

1. Države članice moraju osigurati da povlašteni kupci budu:

a) do 1. srpnja 2004. povlašteni kupci kako su utvrđeni u članku 18. Direktive 98/30/EZ. Države članice moraju do 31. siječnja svake godine objaviti kriterije za definiranje tih povlaštenih kupaca;

b) najkasnije od 1. srpnja 2004. svi ostali kupci;

c) od 1. srpnja 2007. svi kupci.

2. Kako bi se izbjegla neravnoteža u otvaranju tržišta plina:

a) ugovori za opskrbu s povlaštenim kupcem u sustavu druge države članice ne smiju se zabraniti ako je kupac povlašten u oba sustava koja su u to uključena;

b) u slučajevima kada se transakcije opisane u točki a) odbijaju jer je kupac povlašten samo u jednom od dva sustava, Komisija može, uzimajući u obzir situaciju na tržištu i zajednički interes, obavezati stranu koja odbija da izvrši zatraženu opskrbu na zahtjev jedne od država članica ta dva sustava.

Članak 24.

Direktni vodovi

1. Države članice moraju poduzeti potrebne mjere kako bi omogućile da:

a) poduzeća za prirodni plin osnovana na njihovom teritoriju opskrbljuju povlaštene kupce putem direktnog voda;

b) poduzeća za prirodni plin svakog takvog povlaštenog kupca na njihovom teritoriju opskrbljuju putem direktnog voda.

2. U okolnostima kada je odobrenje (npr. licencija, dozvola, koncesija, pristanak ili odobrenje) potrebno za izgradnju ili rad direktnih vodova, države članice ili bilo koje nadležno tijelo koje one odrede moraju utvrditi kriterije za davanje odobrenja za izgradnju ili rad takvih vodova na njihovom teritoriju. Ti kriteriji moraju biti objektivni, transparentni i nediskriminirajući.

3. Države članice mogu dati odobrenja za izgradnju direktnog voda pod uvjetom da je ili odbijen pristup sustavu temeljem članka 21. ili otvoren postupak rješavanja spora prema članku 25.

Članak 25.

Regulatorna tijela

1. Države članice moraju odrediti jedno ili više nadležnih tijela s funkcijom regulatornih tijela. Ta tijela moraju biti u potpunosti neovisna o interesima industrije plina. Ona moraju kroz primjenu ovog članka biti odgovorna barem za osiguranje nediskriminirajuće, učinkovite tržišne utakmice i učinkovito funkcioniranje tržišta, a posebno za nadzor:

a) pravila za upravljanje i raspodjelu kapaciteta interkonekcije, zajedno sa regulatornim tijelom ili tijelima onih država članica s kojima postoji interkonekcija;

- b) svih mehanizama za rješavanje zagušenja kapaciteta u nacionalnom plinskom sustavu;
- c) vremena kojeg operatori sustava prijenosa i distribucije trebaju za izvođenje spajanja i popravke;
- d) objavljivanja odgovarajućih informacija od strane operatora sustava prijenosa i distribucije koje se odnose na interkonektivne vodove, korištenje mreže i dodjelu kapaciteta zainteresiranim osobama, uz uzimanje u obzir potrebe da se informacije koje nisu dane skupno tretiraju kao komercijalno povjerljive;
- e) učinkovitog knjigovodstvenog razdvajanja kako je navedeno u članku 17. kako bi se osiguralo da nema unakrsnih subvencija među aktivnostima prijenosa, distribucije, skladištenja, LNG-a i opskrbe;
- f) uvjeta pristupa skladištenju, količini plina u plinovodu i drugim pomoćnim uslugama kako je predviđeno u članku 19.;
- g) obima u kojem operatori sustava prijenosa i distribucije ispunjavaju svoje zadatke u skladu s člancima 8. i 12.;
- h) razine transparentnosti i tržišnog natjecanja.

Tijela osnovana prema ovom članku moraju objaviti godišnji izvještaj o rezultatu svojih nadzornih aktivnosti navedenih u točkama a) do h).

2. Regulatorna tijela moraju biti odgovorna za utvrđivanje ili odobravanje prije njihovog stupanja na snagu barem metodologija koje se koriste za izračunavanje ili utvrđivanje uvjeta za:

a) priključivanje na i pristup nacionalnim mrežama uključujući i tarife za prijenos i distribuciju. Te tarife, ili metodologije, moraju dozvoliti da potrebna ulaganja u mreže budu izvedena na način koji će tim ulaganjima dozvoliti osiguranje održivosti mreža;

b) davanje usluga uravnoteženja.

3. Bez obzira na stavak 2., države članice mogu predvidjeti da regulatorna tijela predaju relevantnom tijelu u državi članici na formalno odlučivanje tarife ili barem metodologije navedene u tom stavku kao i izmjene u stavku 4. Relevantno je tijelo u takvom slučaju ovlašteno da bilo odobri ili odbaci nacrt odluke koju mu je podnijelo regulatorno tijelo.

Te tarife ili metodologije ili njihove izmjene moraju biti objavljene zajedno s odlukom o formalnom prihvaćanju. Svako formalno odbijanje nacrta odluke također se mora objaviti, zajedno s njenim obrazloženjem.

4. Regulatorna tijela moraju imati ovlaštenje tražiti od operatora sustava prijenosa, LNG-a i distribucije da, ako je potrebno, izmijene uvjete, uključivo tarife i metodologije spomenute u stavcima 1., 2. i 3., kako bi osigurala njihovu proporcionalnost i nediskriminirajuću primjenu.

5. Svaka osoba koja ima pritužbu na operatora sustava prijenosa, LNG-a ili distribucije u vezi pitanja spomenutih u stavcima 1., 2. i 4. i članku 19. može svoju žalbu uputiti regulatornom tijelu koje, djelujući kao tijelo za rješavanje sporova, donosi odluku u roku o dva mjeseca od primitka žalbe. To se razdoblje može produžiti za dva mjeseca ako regulatorna tijela traže dodatne informacije. To se razdoblje može produljiti ako se podnositelj tužbe složi s time. Takva je odluka obavezujuća osim ukoliko i sve dok nije odbačena prizivom.

6. Svaka osoba koja ima pritužbu na operatora sustava prijenosa, LNG-a ili distribucije u vezi pitanja spomenutih u stavcima 1., 2. i 4. i članku 19. mogu svoju žalbu uputiti regulatornom tijelu koje, djelujući kao tijelo za rješavanje sporova, donosi odluku u roku od dva mjeseca od primitka žalbe. To se razdoblje može produžiti za dva mjeseca ako regulatorna tijela traže dodatne informacije. To se razdoblje može produljiti ako se podnositelj tužbe složi s time. Takva je odluka obavezujuća osim ukoliko i sve dok nije odbačena prizivom.

7. Države članice moraju poduzeti mjere kako bi se osiguralo da regulatorna tijela mogu obavljati svoje dužnosti navedene u stavcima 1. do 5. na učinkovit i brz način.

8. Države članice moraju stvoriti primjerene i učinkovite mehanizme za regulaciju, kontrolu i transparentnost kako bi se izbjegla bilo kakva zloupotreba dominantnog položaja, posebno na štetu potrošača, kao i svako pljačkaško ponašanje. Ti mehanizmi moraju voditi računa o odredbama Ugovora a posebno njegovog članka 82.

9. Države članice moraju osigurati poduzimanje primjerenih mjera, uključujući upravni ili kazneni postupak u skladu s njihovim nacionalnim pravom, protiv fizičkih ili pravnih osoba odgovornih za nepoštivanje pravila o povjerljivosti informacija tamo gdje je to određeno ovom Direktivom.

10. U slučaju prekograničnih sporova regulatorno tijelo koje donosi odluku bit će regulatorno tijelo koje ima jurisdikciju nad operatorom sustava koji odbija dozvoliti korištenje ili pristup sustavu.

11. Pritužbe spomenute u stavcima 5. i 6. ne dovode u pitanje prava priziva u skladu s nacionalnim pravom i pravom Zajednice.

12. Nacionalna regulatorna tijela moraju doprinositi razvoju unutarnjeg tržišta i stvaranju iste razine prostora djelovanja kroz suradnju jednih s drugima i s Komisijom na transparentan način.

POGLAVLJE VII.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 26.

Mjere predostrožnosti

1. U slučaju iznenadne krize na tržištu energije ili ako je ugrožena fizička ili neka druga sigurnost osoba, aparat ili instalacija ili integritet sustava, država članica može privremeno provoditi potrebne mjere predostrožnosti.

2. Takve mjere moraju uzrokovati najmanje moguće smetnje u funkcioniranju unutarnjeg tržišta, i ne smiju biti šire od opsega onog što je striktno potrebno za uklanjanje iznenadnih poteškoća koje su je pojavile.

3. Pogođena država članica mora bez odlaganja obavijestiti o tim mjerama druge države članice i Komisiju, koja može odlučiti da dotična država članica mora promijeniti ili ukinuti te mjere u onoj mjeri u kojoj one narušavaju tržišno natjecanje i negativno utječu na trgovinu na način koji se kosi sa zajedničkim interesima.

Članak 27.

Odstupanja u pogledu obaveza «puno za prazno»

1. Ako poduzeće za prirodni plin naiđe na, ili smatra da će naići na ozbiljne ekonomske i financijske poteškoće zbog obaveza «puno za prazno» prihvaćenih u jednom ili više ugovora o kupnji plina, dotičnoj državi članici ili određenom nadležnom tijelu može se poslati molba za privremeno odstupanje od članka 18. Molbe će se po izboru država članica predavati od slučaja do slučaja prije ili nakon odbijanja pristupa sustavu. Države članice mogu također dati poduzeću za prirodni plin da izabere da li će molbu predati prije ili nakon odbijanja pristupa sustavu. Ako je poduzeće za prirodni plin odbilo pristup, molba se mora predati odmah. Molbe moraju biti popraćene svim relevantnim informacijama o prirodi i obimu problema i naporima koje je poduzeće za prirodni plin uložilo u rješavanje problema.

Ako ne postoje razumna alternativna rješenja te uzimajući u obzir odredbe stavka 3, država članica ili određeno nadležno tijelo može odlučiti da će odobriti odstupanje.

2. Država članica ili određeno nadležno tijelo moraju bez odlaganja obavijestiti Komisiju o svojoj odluci da odobre odstupanje, zajedno sa svim relevantnim informacijama u vezi odstupanja. Te se informacije mogu Komisiji dati u zbirnom obliku, omogućavajući time Komisiji donošenje dobro utemeljene odluke. U roku od osam tjedana od primitka obavijesti Komisija može zatražiti da dotična država članica ili određeno nadležno tijelo primijene ili povuku odluku o odobrenju odstupanja.

Ako država članica ili određeno nadležno tijelo ne udovolji ovom zahtjevu u roku od četiri tjedna, konačna se odluka mora donijeti žurno u skladu s postupkom navedenim u članku 30., stavku 2.

Komisija mora sačuvati povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

3. Kod odlučivanja o odstupanjima iz stavka 1., država članica ili određeno nadležno tijelo i Komisija moraju voditi računa posebno o sljedećim kriterijima:

a) cilju postizanja konkurentnog tržišta plina;

b) potrebi ispunjavanja obaveza pružanja javnih usluga i osiguranja sigurnosti opskrbe;

c) položaju poduzeća za prirodni plin na tržištu plina i stvarnom stanju tržišnog natjecanja na tom tržištu;

d) ozbiljnosti ekonomskih i financijskih poteškoća s kojima se poduzeća za prirodni plin i prijenosna poduzeća ili povlašteni kupci suočavaju;

e) datumima potpisivanja i uvjetima jednog ili više ugovora o kojima se radi, uključujući i obim u kojem oni omogućavaju tržišne promjene;

f) naporima uložanim u rješavanje problema;

g) obimu u kojem je, kada je prihvaćalo dotične ugovorne obaveze «puno za prazno», poduzeće moglo u razumnoj mjeri predvidjeti, s obzirom na odredbe ove Direktive, mogućnost pojavljivanja ozbiljnih poteškoća ;

h) razinu spojenosti sustava s drugim sustavima i stupanj međusobnog funkcioniranja tih sustava; i

i) efekte koje bi odobravanje odstupanja imalo na ispravnu primjenu ove Direktive u pogledu glatkog funkcioniranja unutarnjeg tržišta prirodnog plina.

Odluka o zahtjevu za odstupanje koji se odnosi na ugovore «puno za prazno» zaključene prije stupanja na snagu ove Direktive ne bi trebale dovesti do situacije u kojoj je nemoguće naći ekonomski održive alternativne izlaze. U svakom slučaju će se smatrati da ne postoje ozbiljne poteškoće ako prodaja prirodnog plina ne padne ispod minimalnih zajamčenih količina preuzetog plina sadržanih u ugovorima o nabavi plina na principu «puno za prazno», ili sve dok se relevantni ugovor «puno za prazno» o kupnji prirodnog plina može prilagoditi, ili dok poduzeće za prirodni plin može naći alternativne izlaze.

4. Poduzeća za prirodni plin kojima nije odobreno odstupanje navedeno u stavku 1. ne smiju odbiti ili ne smiju više odbijati pristup sustavu zbog obaveza «puno za prazno» prihvaćenih u ugovoru o kupnji plina. Države članice moraju osigurati udovoljavanje relevantnim odredbama Poglavlja VI., tj. članaka 18. do 25.

5. Svako odstupanje odobreno prema gornjim odredbama mora biti valjano obrazloženo. Komisija mora objaviti odluku u *Službenom listu Europske Unije*.

6. Komisija mora u roku od pet godina od stupanja ove Direktive na snagu predati izvještaj o ocjeni iskustava stečenih primjenom ovog članka, kako bi Europskom parlamentu i Vijeću omogućili da razmotre, kada za to dođe vrijeme, da li ga je potrebno prilagoditi.

Članak 28.

Tržišta u nastajanju i izolirana tržišta

1. Države članice koje nisu direktno spojene na međusobno povezani sustav neke druge države članice i koje imaju više od jednog glavnog vanjskog dobavljača mogu odstupiti od članaka 4., 9., 23. i/ili 24. ove Direktive. Poduzeće za opskrbu s tržišnim udjelom većim od 75% smatrat će se glavnim dobavljačem. To odstupanje će automatski isteći onog trenutka kada barem jedan od tih uvjeta više ne bude važio. O svakom takvom odstupanju mora biti obaviještena Komisija.

2. Država članica koja se može smatrati tržištem u nastajanju i koja bi zbog provedbe ove Direktive doživjela značajne probleme može odstupiti od članaka 4., 7., 8., stavaka 1. i 2., 9., 11., 12., stavka 5., 13., 17., 18., 23., stavka 1. i/ili 24. ove Direktive. To odstupanje automatski prestaje važiti onog trenutka kada se ta država članica više ne bude smatrala tržištem u nastajanju. O svakom takvom odstupanju mora se obavijestiti Komisija.

3. Na dan kada prestaje važiti odstupanje iz stavka 2., definicija povlaštenih kupaca će za rezultat imati otvaranje tržišta jednako barem 33% ukupne godišnje potrošnje plina nacionalnog tržišta plina. Dvije godine nakon toga važiti će članak 23., stavak 1., točka b), a tri godine nakon toga članak 23., stavak 1., točka c). Dok važi članak 23., stavak 1., točka b), država članica iz stavka 2. može odlučiti da neće primjenjivati članak 18. ukoliko se radi o pomoćnim uslugama i privremenom skladištenju za proces ponovnog uplinjavanja i njegovoj kasnijoj isporuci u prijenosni sustav.

4. Ako bi primjena ove Direktive uzrokovala značajne probleme na geografski ograničenom području neke države članice, posebno u pogledu razvoja prijenosa i glavne distribucijske infrastrukture, i u cilju poticanja ulaganja, ta država članica može podnijeti molbu Komisiji za privremeno odstupanje od članaka 4., članka 7., članka 8., stavaka 1. i 2., članka 9., članka

11., članka 12., stavka 5., članka 13., članka 17., članka 18., članka 23., stavka 1. i/ili članka 24. za razvoj na tom području.

5. Komisija može odobriti odstupanje spomenuto u stavku 4., vodeći računa posebno o sljedećim kriterijima:

— potrebi za ulaganjima u infrastrukturu čiji rad ne bi bio rentabilan u okolišu orijentiranom na tržišno natjecanje,

— obimu i izgledima za amortiziranje potrebnih uloženi sredstava,

— veličini i stupnju razvoja plinskog sustava na dotičnom području,

— izgleda koje ima dotično tržište plina,

— geografsku veličinu i karakteristike dotičnog područja ili regije, i socioekonomske i demografske faktore.

a) Za plinsku infrastrukturu koja nije distribucijska infrastruktura odstupanje se može odobriti samo ako u tom području nije uspostavljena plinska infrastruktura ili je uspostavljena prije manje od 10 godina. Privremeno odstupanje ne smije biti dulje od 10 godina od vremena kada je plin bio po prvi put isporučen u to područje.

b) Za distribucijsku infrastrukturu odstupanje se može odobriti za vremenski period koji ne smije biti dulji od 20 godina za distribucijsku infrastrukturu od vremena kada je plin prvi put isporučen kroz dotični sustav u tom području.

6. Luksemburg može koristiti mogućnost odstupanja od članaka 8., stavka 3. i 9. tijekom razdoblja od pet godina od 1. srpnja 2004. Takvo odstupanje mora biti podvrgnuto ocjenjivanju prije isteka razdoblja od pet godina i svaka odluka za obnavljanjem odstupanja za narednih pet godina morat će se donijeti u skladu postupkom navedenim u članku 30., stavku 2. O svakom takvom odstupanju mora biti obaviještena Komisija.

7. Komisija mora obavijestiti države članice o molbama podnesenim u skladu sa stavkom 4. prije donošenja odluke u skladu sa stavkom 5., vodeći računa o povjerljivosti informacija. Ta odluka, kao i odstupanja navedena u stavcima 1. i 2., moraju biti objavljena u *Službenom listu Europske Unije*.

8. Grčka smije odstupiti od članaka 4., 11., 12., 13., 18., 23. i/ili 24. ove Direktive na geografskim područjima i za vremenska razdoblja koja su utvrđena u službenim dozvolama koje je ona za to izdala prije 15. ožujka 2002. i u skladu s Direktivom 98/30/EZ za razvoj i ekskluzivno korištenje distribucijske mreže u izvjesnim geografskim područjima.

Članak 29.

Postupak ocjenjivanja

U slučaju da u zaključku izvještaja navedenog u članku 31., stavku 3., s obzirom na efikasan način na koji se pristup mreži izvodi u nekoj državi članici — što dovodi do posve efikasnog, nediskriminirajućeg i neometanog pristupa mreži —, Komisija zaključi da izvjesne obaveze koje poduzeća moraju ispuniti u skladu s ovom Direktivom (uključujući i one koje se odnose na pravno razdvajanje operatora distribucijskog sustava) nisu razmjerne cilju koji se želi postići, država članica o kojoj se radi može Komisiji podnijeti molbu za izuzećem od dotičnog zahtjeva.

Država članica mora o takvoj molbi bez odlaganja obavijestiti Komisiju, zajedno sa svim relevantnim informacijama potrebnim da bi pokazala da će zaključak naveden u izvještaju o osiguranom efikasnom priključku na mrežu i ubuduće biti očuvan.

U roku od tri mjeseca od primitka te obavijesti Komisija mora donijeti mišljenje u vezi molbe dotične države članice, i eventualno dati prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću za izmjenu i dopunu relevantnih odredbi ove Direktive. Komisija može predložiti u prijedlozima za izmjenu i dopunu ove Direktive da se dotična država članica izuzme od specifičnih zahtjeva pod uvjetom da država članica po potrebi provodi jednako učinkovite mjere.

Članak 30.

Odbor

1. Komisiji će pomagati Odbor.
2. Kod pozivanja na ovaj stavak primjenjivat će se članci 3. i 7. Odluke 1999/468/EZ, uzimajući u obzir odredbe njenog članka 8.
3. Odbor mora usvojiti svoj poslovnik.

Članak 31.

Izvještavanje

1. Komisija će nadzirati i ocjenjivati primjenu ove Direktive i Europskom parlamentu i Vijeću podnijeti izvještaj o sveukupnom napretku prije kraja prve godine koja slijedi nakon stupanja na snagu ove Direktive, a nakon toga svake godine. Taj izvještaj pokriva barem:

a) stečena iskustva i postignuti napredak u stvaranju kompletnog i potpuno funkcionirajućeg unutarnjeg tržišta prirodnog plina i zapreke koje su preostale u vezi s time, uključujući aspekte tržišne dominacije i koncentracije na tržištu, pljačkaškog ponašanja ili ponašanja protivnog tržišnoj utakmici;

b) odstupanja odobrena prema ovoj Direktivi, uključujući i provedbu odstupanja predviđenog u članku 13., stavku 2. u cilju moguće revizije praga;

c) obim u kome su zahtjevi u pogledu razdvajanja i tarifiranja sadržani u ovoj Direktivi bili uspješni u osiguranju poštenog i nediskriminirajućeg pristupa plinskom sustavu Zajednice i istovjetnih razina tržišnog natjecanja, kao i gospodarske, ekološke i socijalne posljedice otvaranja tržišta plina kupcima;

d) istraživanje pitanja u vezi razina kapaciteta sustava i sigurnosti opskrbe prirodnim plinom u Zajednici, a posebno postojeće ravnoteže potražnje i opskrbe i njene projekcije, uz uzimanje u obzir fizičkog kapaciteta za razmjene između područja i razvoja skladištenja (uključujući pitanje proporcionalnosti regulacije tržišta na ovom području);

e) posebnu pažnju koju treba dati mjerama koje države članice poduzimaju za pokrivanje vršne potražnje i rješavanje nestašica kod jednog ili više dobavljača;

f) opću ocjenu napretka postignutog u bilateralnim odnosima s trećim zemljama koje proizvode i izvoze ili transportiraju prirodni plin, uključujući napredak u tržišnoj integraciji, trgovini i pristupu mrežama takvih trećih zemalja;

g) potrebu za mogućim zahtjevima u pogledu usklađivanja koji nisu povezani s odredbama ove Direktive.

Ako je potrebno, ovaj izvještaj može uključivati preporuke i mjere za suzbijanje negativnih efekata tržišne dominacije i koncentracije.

2. Svake dvije godine izvještaj iz stavka 1. mora pokrivati i analizu različitih mjera koje su države članice poduzele kako bi udovoljile obavezama javnih usluga, zajedno s istraživanjem djelotvornosti tih mjera, i posebno njihovim utjecajima na tržišno natjecanje na tržištu plina. Ako je potrebno, izvještaj može uključivati preporuke u pogledu mjera koje treba poduzeti na nacionalnoj razini kako bi se postigli visoki standardi javnih usluga ili mjere namijenjene sprječavanju isključivanja konkurenata sa tržišta.

3. Komisija mora najkasnije 1. siječnja 2006. proslijediti Europskom parlamentu i Vijeću detaljni izvještaj u kojem se daje kratki pregled napretka u stvaranju unutarnjeg tržišta plina. U tom se izvještaju mora posebno razmotriti:

— postojanje nediskriminirajućeg pristupa mreži;

— djelotvornost regulacije;

— razvoj interkonekcijske infrastrukture, uvjete tranzita i stanje sigurnosti opskrbe u Zajednici;

— obim u kojem mala poduzeća i domaćinstva imaju punu korist od otvaranja tržišta, posebno u pogledu standarda javnih usluga;

— obim u kome su tržišta stvarno otvorena djelovanju tržišnog natjecanja, uključujući i aspekte tržišne dominacije i koncentracije i pljačkaškog ponašanja ili ponašanja protivnog tržišnoj utakmici;

— obim u kome kupci stvarno mijenjaju dobavljača i ponovo dogovaraju tarife;

— razvoj cijena, uključujući i cijene opskrbe, u odnosu na stupanj otvorenosti tržišta;

— da li postoji efikasan i nediskriminirajući pristup trećih osoba skladištenju plina ako je tehnički i/ili gospodarski potreban za davanje efikasnog pristupa sustavu;

— iskustva stečena u primjeni ove Direktive u pogledu stvarne nezavisnosti operatora sustava u vertikalno integriranim poduzećima i da li su razvijene druge mjere pored funkcionalne nezavisnosti i knjigovodstvenog odvajanja koje imaju učinke jednake pravnom razdvajanju.

Po potrebi, Komisija će Europskom parlamentu i Vijeću podnijeti prijedloge, posebno da bi se zajamčili visoki standardi javnih usluga.

Ako bude potrebno, Komisija će Europskom parlamentu i Vijeću podnijeti prijedloge, posebno kako bi se osigurala puna i stvarna nezavisnost operatora distribucijskog sustava prije 1. srpnja 2007. Po potrebi ti će se prijedlozi u skladu sa zakonima o tržišnom natjecanju također odnositi i na mjere kojima se rješavaju pitanja tržišne dominacije i koncentracije i pljačkaškog ponašanja ili ponašanja protivnog tržišnom natjecanju.

Članak 32.

Ukidanja Direktiva

1. Direktiva 91/296/EEZ ukida se s 1. srpnjem 2004., ne dovodeći pritom u pitanje ugovore zaključene prema članku 3., stavku 1. Direktive 91/296/EEZ, koji će nastaviti važiti i primjenjivati se pod uvjetima iz navedene Direktive.

2. Direktiva 98/30/EZ se ukida s 1. srpnjem 2004., ne dovodeći pritom u pitanje obaveze država članica koje se odnose na rokove za preuzimanje i primjenu navedene Direktive. Pozivanja na ukinutu Direktivu moraju se tumačiti kao pozivanja na ovu Direktivu te se trebaju čitati prema tablicama podudarnosti Direktiva u Dodatku B.

Članak 33.

Provedba

1. Države članice će donijeti na snagu zakone, propise i upravne odredbe potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 1. srpnja 2004. O tome će odmah obavijestiti Komisiju.

2. Države članice mogu odgoditi provedbu članka 13., stavka 1. do 1. srpnja 2007. To se izvršava bez dovođenja u pitanje zahtjeva sadržanih u članku 13., stavku 2.

3. Kada države članice prihvate te mjere, u njima se mora pozivati na ovu Direktivu ili moraju biti popraćene takvim pozivanjem prilikom njihovog službenog objavljivanja. Metode takvog pozivanja utvrđuju države članice.

Članak 34.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvanaestog dana od objave u *Službenom listu Europske Unije*.

Članak 35.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu, 26. lipnja 2003.

Za Europski parlament

Predsjednik

P. COX

Za Vijeće

Predsjednik

A. TSOCHATZOPOULOS

DODATAK A

Mjere za zaštitu potrošača

Ne dovodeći u pitanje pravila Zajednice o zaštiti potrošača, posebno Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ¹ i Direktivu Vijeća 93/13/EZ ², mjere koje se spominju u članku 3. trebaju osigurati da kupci:

a) imaju pravo na ugovor s njihovim davateljima usluga na području plina kojim se utvrđuje:

— identitet i adresa dobavljača;

— usluge koje se daju, razine kvalitete koje se nude, kao i vrijeme početka priključivanja;

— tipovi usluga održavanja, ako se nude;

— sredstva kojima se mogu dobivati ažurne informacije o svim važećim tarifama i naknadama za održavanje;

— trajanje ugovora, uvjetima za obnovu i prekid usluga i ugovora, da li ima bilo kakvo povlačenje;

— aranžmani za naknadu ili povrat novca koji se primjenjuju ako se ne postignu ugovorene razine kvalitete usluga; i

— metoda započinjanja postupaka za rješavanje sporova u skladu s točkom f).

Uvjeti moraju biti pravični i unaprijed poznati. U svakom slučaju, informacije se moraju dati prije zaključenja ili potvrđivanja ugovora. Ako se ugovori zaključuju preko posrednika, gore navedene informacije također se moraju dati prije zaključenja ugovora:

b) dobiju odgovarajuću obavijest o svakoj namjeri izmjene ili dopune ugovornih uvjeta i da su informirani o svom pravu povlačenja kada je obavijest dana. Davatelji usluga svoje pretplatnike obavještavaju direktno o svakom povišenju naknada, i to u primjerenom trenutku koji nije kasniji od jednog obračunskog razdoblja za koje se normalno dostavljaju računi nakon stupanja povišenja na snagu. Države članice osiguravaju da se kupci slobodno mogu povući iz ugovora ako ne prihvaćaju nove uvjete o kojima ih je obavijestio njihov davatelj usluga, a koje se odnose na plin;

c) primaju transparentne informacije o važećim cijenama i tarifama i standardnim uvjetima za pristup i korištenje usluga vezanih uz plin;

d) imaju ponuđen širok izbor metoda plaćanja. Svaka razlika u uvjetima mora odražavati troškove dobavljača povezane s različitim sustavima plaćanja. Opći uvjeti moraju biti pravični i transparentni. Moraju biti izraženi jasnim i razumljivim jezikom. Kupci moraju biti zaštićeni od nepoštenih metoda prodaje ili takvih koje mogu dovesti u zabludu;

e) ne moraju plaćati nikakvu naknadu ukoliko žele promijeniti dobavljača;

¹ SL L 144, 4. lipnja 1997., str. 19.

² SL L 95, 21. travnja 1993., str. 29.

f) imaju koristi od transparentnih, jednostavnih i jeftinih postupaka pri obradi njihovih pritužbi. Takvi postupci omogućuju brzo i pravično rješavanje sporova uz osiguranje, gdje je to zajamčeno, sustava povrata novca i/ili nadoknade. Kad god je moguće, oni moraju slijediti načela navedena u Preporuci Komisije 98/257/EZ ¹;

g) koji su spojeni na plinski sustav budu obaviješteni o njihovim prema nacionalnom zakonodavstvu važećim pravima na opskrbu prirodnim plinom određene kvalitete po razumnim cijenama.

¹ SL L 115, 17. travnja 1998., str. 31.

DODATAK B

Tablica podudarnosti među Direktivama

Direktiva 98/30/EZ	Ova Direktiva
Članak 1.	Članak 1. Područje primjene
Članak 2.	Članak 2. Definicije
Članak 3.	Članak 3. Obaveze u pogledu javnih usluga i zaštita kupaca
Članak 4.	Članak 4. Postupak odobravanja
—	Članak 5. Nadzor sigurnosti opskrbe
Članak 5.	Članak 6. Tehnička pravila
Članak 6.	Članak 7. Određivanje operatora prijenosnog sustava
Članak 7.	Članak 8. Zadaci operatora prijenosnog sustava
—	Članak 9. Razdvajanje operatora prijenosnog sustava
Članak 8.	Članak 10. Povjerljivost na strani operatora prijenosnog sustava
Članak 9., stavak 1.	Članak 11. Određivanje operatora distribucijskog sustava
Članak 10.	Članak 12. Zadaci operatora distribucijskog sustava
—	Članak 13. Razdvajanje operatora distribucijskog sustava
Članak 11.	Članak 14. Povjerljivost na strani operatora distribucijskog sustava
—	Članak 15. Kombinirani operator
Članak 12.	Članak 16. Pravo pristupa poslovnim knjigama
Članak 13.	Članak 17. Knjigovodstveno razdvajanje
Članak 14.-16.	Članak 18. Pristup trećih osoba
—	Članak 19. Pristup skladištenju
Članak 23.	Članak 20. Pristup mreži magistralnih plinovoda
Članak 17.	Članak 21. Odbijanje pristupa
—	Članak 22. Nova infrastruktura
Članak 18. i 19.	Članak 23. Otvaranje tržišta i reciprocitet
Članak 20.	Članak 24. Direktni vodovi
Članak 21., stavak 2.-3. i 22.	Članak 25. Regulatorna tijela
Članak 24.	Članak 26. Mjere predostrožnosti
Članak 25.	Članak 27. Odstupanja u pogledu obveza «puno za prazno»
Članak 26.	Članak 28. Tržišta u nastajanju i izolirana tržišta
—	Članak 29. Postupak ocjenjivanja
—	Članak 30. Odbor
Članak 27. i 28.	Članak 31. Izvještavanje
—	Članak 32. Ukidanja
Članak 29.	Članak 33. Provedba
Članak 30.	Članak 34. Stupanje na snagu
Članak 31.	Članak 35. Adresati
	Dodatak A Mjere za zaštitu potrošača